

**LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1973 2, 5, 7, 9, 20, 31, 37, 38, 39, 45, 46, 47 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO SEPTINTUOJU¹ SKIRSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO (NR. 18-6063)
DERINIMO PAŽYMA**

Eil. Nr.	Institucijos, su kuria derinta, pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies
1.	Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2018-05-23 raštas Nr. 416	1. Pirma, negalime tinkamai įvertinti Projekto septintojo ¹ skirsnio, kadangi be konkrečios būsimo reguliavimo koncepcijos ir jos sprendinių neįmanoma įvertinti atitikties Direktyvai 2009/73/EB. Pavyzdžiui, kyla klausimai, ar būsimas reguliavimas užtikrins tinkamą bendrojo operatoriaus paskyrimo procedūrą bei ar nacionalinis reguliatorius turės pakankamai įgaliojimų vykdyti bendros gamtinių dujų rinkos priežiūros funkcijas, skirti baudas ir atlikti kitas funkcijas. Be to, dauguma Projekto nuostatų formuluojamos būsimoju laiku ir yra sąlyginės. Manytume, kad kartu su teisės akto projektu turėtų būti teikiama teisėkūros iniciatyvą paaiškinanti būsimo reguliavimo koncepcija. Be to, jei būsiamam bendros gamtinių dujų rinkos reguliavimui sukurti yra reikalingi tyrimai, jie turėtų būti nurodomi teisės akto projekto lydimuosiuose dokumentuose. Atsižvelgiami į tai, manome, kad Projektas neatitinka teisėkūros pagrindų taisyklių, nustatytų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme.	Atsižvelgta iš dalies. Aiškinamasis raštas papildytas šiais paaiškinimais: Vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatyme apibrėžtais teisėkūros principais, įstatymo lygmeniu siūloma nustatyti bendruosius regioninės gamtinių dujų rinkos zonos suformavimo ir priežiūros principus. Vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 12 straipsnio 1 dalimi, numatomo teisinio reguliavimo koncepcijos rengimas nėra privalomas, Įstatymo projektą lydinčiuose dokumentuose paaiškinama, kodėl keičiamos ar siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos, kokias problemas spręstų siūlomos teisinio reguliavimo priemonės ir kokia to nauda visuomenei. Regioninės dujų rinkos kūrimo procesas paremtas Baltijos šalių ir Suomijos konsensusu priimamais sprendimais. Kokia apimtimi bus integruotos nacionalinės dujų rinkos į bendrą regioninę dujų rinką priklausys nuo to, ar bus susitarta dėl visų pagrindinių bendros rinkos zonos elementų (apibrėžtų Įstatymo projekto 39 ¹ straipsnio 1 dalyje), ar tik dėl dalies jų. Įstatymo projektu nustatomi esminiai bendros rinkos suformavimo principai ir suteikiama diskrecija nacionalinei reguliavimo institucijai (VKEKK) įgyvendinamaisiais teisės aktais pasirinkti efektyviausias ir tinkamiausias įgyvendinimo ir bendros rinkos reguliavimo priemonės. Nėra pagrindo teigti, kad keturios regiono valstybės susitartų dėl tam tikrų regioninės rinkos funkcionavimo elementų, kurie prieštarautų Direktyvos 2009/73/EB reikalavimams. Bendros rinkos zonos sukūrimo procesą stebi ir vertina Europos Komisija, pagrindiniai elementai

		<p>turės būti suderinti su Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER).</p> <p>Dėl klausimų, susijusių su bendros rinkos zonos operatoriumi, pažymime, kad bendroje rinkoje nebus kuriamas regioninis perdavimo sistemos operatorius (PSO), kuris perimtų esamų perdavimo sistemos operatorių veiklą. Bendros rinkos zonos operatoriaus įsteigimas nėra būtinoji bendros rinkos zonos įkūrimo sąlyga, o tik viena iš jų. Toks operatorius vykdytų tik gamtinių dujų balansavimo funkciją, kaip yra numatoma Įstatymo projekto 39¹ straipsnio 3 dalyje, ir nėra susijęs su kainodaros taikymu. Galimybė bendroje balansavimo zonoje perduoti balansavimo funkciją kitam subjektui numatyta Europos Komisijos reglamento (ES) Nr. 312/2014 4 straipsnio 4 dalyje. Pasirinkus galimybę perduoti balansavimą bendros rinkos zonos operatoriui, kitas pagrindines funkcijas ir toliau vykdydys PSO, užtikrinant atitiktį Direktyvos 2009/73/EB reikalavimams. Įstatymo projekte numatyta, kad paskirtas bendros rinkos zonos operatorius veiks pagal su reguliatoriais ir PSO suderintas bendros balansavimo zonos taisykles.</p> <p>Papildomai pažymėtina, kad Europos Sąjungoje yra šią nuostatą praktiškai įgyvendinusių šalių – Belgijoje ir Liuksemburge atliktas perdavimo sistemos balansavimo funkcijų perdavimas bendrai abiejų šalių PSO įsteigiam bendros rinkos operatoriui „BALANSYS“, kuris atlieka balansavimo funkcijas.</p>
	<p>2. Antra, neprieštaraujame Projekto siūlymui atskirti reguliuojamas kainas nuo pajamų, tačiau atkreipiame dėmesį į tai, kad 2017 m. kovo 16 d. Komisijos reglamente (ES) 2017/460, kuriuo nustatomas suderintos gamtinių dujų perdavimo tarifų struktūros tinklo kodeksas, išskiriant reguliuojamos veiklos paslaugas nustatoma išsami sąvokų sistema. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatyme nėra nei tarifų, nei pajamų sąvokų apibrėžimų. Todėl manytume, kad siekiant aiškumo ir nuoseklumo, reiktų šias sąvokas apibrėžti.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Komisijos reglamentas 2017/460 yra tiesioginio taikymo ES teisės aktas. Atsižvelgiant į Gamtinių dujų įstatymo 2 straipsnio 69 dalį, nurodytų sąvokų perkėlimas nėra būtinas.</p>

	<p>3. Trečia, nepritariame Projekto 6 straipsnio siūlomiems pakeitimams, kadangi jie nesuderinami su Direktyvos 2009/73/EB 22 straipsnio 1 dalimi, kuria reikalaujama, kad kiekvienais metais perdavimo sistemos operatoriai reguliavimo institucijai pateiktų dešimties metų tinklo plėtros planą.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Aiškinamasis raštas papildytas šiuo paaiškinimu:</p> <p>Direktyvos 2009/73/EB 22 straipsnio 1 dalis privaloma tik valstybėms narėms, pasirinkusioms <i>nepriklausomo perdavimo operatoriaus</i> (ITO) įsteigimo modelį (žr. šios direktyvos 9 straipsnio 8 dalį). Lietuva yra pasirinkusi <i>nuosavybės atskyrimo</i> modelį, Lietuvos gamtinių dujų PSO sertifikuotas vadovaujantis šios direktyvos 10 straipsnio nuostatomis. Tai pažymėta ir Europos Komisijos Energetikos generalinio direktorato 2015 m. liepos 7 d. paklausime Lietuvai dėl Direktyvos 2009/73/EB perkėlimo (EU PILOT Nr. 7773/15/ENER), kuriame pabrėžta, kad šios direktyvos IV ir V skyriai įprastai taikomi valstybei narei pasirinkus ITO modelį, taip pat atkreiptas dėmesys, kad, nors Lietuva pasirinko <i>nuosavybės atskyrimo</i> modelį, Lietuva tebetaiko ITO modeliui skirtus Direktyvos 2009/73/EB IV ir V skyrių (tarp jų ir 22 straipsnio) reikalavimus.</p> <p>Lietuvai pasirinkus nuosavybės atskyrimo modelį, Direktyvos 2009/73/EB 22 straipsnio 1 dalis nėra laikoma privaloma. Visgi, įvertinus tai, kad dešimties metų tinklo plėtros plano rengimas išlieka naudingas rinkos dalyviams ir reguliuojančiai institucijai, Įstatymo projektu nesiūloma atsisakyti plano rengimo, tačiau siekiama nustatyti racionalesnį rengimo (atnaujinimo) periodiškumą kas 2 metus, atsižvelgiant į tai, kad ilgametė PSO strategija nėra kasmet keičiama, todėl ir kasmetinis jos atnaujinimas vertintinas kaip perteklinis.</p>
<p>Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos</p> <p>2018-06-07 raštas Nr. (1.6)2T-390</p>	<p>1. Pastebėtina, kad siekiant įsteigti vieną bendrą, kelias valstybes apimančią rinką, reikalingas šios rinkos apimamų valstybių teisinio reguliavimo suderinamumas, grindžiamas abipusiškumo principu. Toks rezultatas galėtų būti pasiektas iš esmės tik tarptautinio reguliavimo atveju – t. y. arba Europos Sąjungos ar tarptautinės organizacijos nustatomo reguliavimo lygmeniu, arba tarptautinių sutarčių sudarymo atveju. Atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos lygmeniu šie klausimai nėra sureglamentuoti (remiantis aiškinamajame rašte pateikta informacija),</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Aiškinamasis raštas papildytas šiais paaiškinimais:</p> <p>Bendra rinkos zona suformuojama rinkos zonoje veikiančių nacionalinių energetikos sritį reguliuojančių institucijų ir gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimo susitarimais. Šie susitarimai nėra Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys, kurių sudarymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymas. Įstatymo projektu apibūdinami esminiai bendros rinkos zonos suformavimo</p>

įstatymu nustatomas reguliavimas būtų tikslingas tik atitinkamas nuostatas įtvirtinus tarptautinėse sutartyse (įvertinant ir Tarptautinių sutarčių įstatymo 7 str. 1 d. nuostatas). Priešingu atveju siūlomos Gamtinių dujų įstatymo 39¹–39³ str. nuostatos liks tik deklaratyviomis, nesant (nenustačius) analogiško reguliavimo susijusiose valstybėse, gali tik klaidinti ir sukelti klaidingus lūkesčius (pvz., Gamtinių dujų įstatymo 39¹ str. 4 d.) . Kadangi keičiamo įstatymo nuostatos nebūtų (ir negalėtų būti) taikomos kitose valstybėse, jos negali ir reglamentuoti klausimų, susijusių su Lietuvos Respublikos jurisdikcijoje esančių subjektų veiklos vykdymu (ar teise vykdyti veiklą) užsienio valstybėse, ar nustatyti veiklos vykdymo tose valstybėse sąlygų, o siūlomas reguliavimo modelis turėtų būti nustatytas tarpvalstybiniu lygmeniu ir tik po to galėtų būti perkeltas į nacionalinę teisę.

principai ir suteikiama diskrecija nacionalinei reguliavimo institucijai (VKEKK) įgyvendinamaisiais teisės aktais pasirinkti efektyviausias reguliavimo priemonės.

Aiškinamajame rašte nurodoma, kad vienas iš Įstatymo projektui keliamų uždavinių yra sukurti reguliavimo nuostatas, sudarančias sąlygas Lietuvos dujų rinkai veikti tiek bendroje rinkos zonoje, tiek ir atskirose nacionalinėse dujų rinkose. Tai yra būtina sąlyga atsižvelgiant į tai, kad tarpvalstybinės derybos dėl integracijos sąlygų gali būti nesėkmingos ir Lietuva neprisijungs prie bendros rinkos zonos. Siūlomos Gamtinių dujų įstatymo 39¹–39³ straipsnių nuostatos gali likti deklaratyviomis tuo atveju, jeigu derybos užsitęstų (ar būtų sustabdytos), tačiau įstatyminė bazė būtų parengta dujų rinkų integracijai ateityje. Klaidingi lūkesčiai rinkos dalyviams nėra sukelti, kadangi yra pabrėžiama, kad regioninės dujų rinkos integracijos lygmuo priklausys nuo keturių valstybių sugebėjimo priimti kompromisinius sprendimus.

Europos Sąjungos tarpvalstybiniu lygmeniu taikomas 2017 m. kovo 16 d. Europos Komisijos Reglamentas (ES) Nr. 2017/460, kuriuo nustatomas suderintos gamtinių dujų perdavimo tarifų struktūros tinklo kodeksas (toliau – Tarifų tinklo kodeksas), kurį, Baltijos šalys ir Suomijos šalys siekia įgyvendinti iki 2020 m., sukuriant bendrą gamtinių dujų rinkos zoną.

Atsižvelgiant į tai, kad skirtingose valstybėse taikoma skirtinga perdavimo sistemos operatorių tinklo kodeksų (naudojimosi ir balansavimo taisyklių) derinimo ar tvirtinimo procedūra, koreguojame Įstatymo projekto 10 straipsniu numatomo įtvirtinti Įstatyme 39¹ straipsnio 2 dalį ir ją išdėstome taip:

„2. Bendrą gamtinių dujų balansavimo zoną sudaro kelių valstybių narių perdavimo sistemos operatorių veiklos teritorijoje esanti gamtinių dujų įleidimo ir išleidimo taškų sistema, kurioje taikomas vienodas perdavimo sistemos balansavimo režimas pagal šių operatorių parengtas ir jų veiklos teritorijų nacionalinių reguliavimo institucijų patvirtintas bendras gamtinių dujų sistemos balansavimo taisyklės bendras

			gamtinių dujų sistemos balansavimo taisyklės. Šias taisykles tvirtina Komisija, bendradarbiaudama su kitų bendros rinkos zonos valstybių nacionalinėmis reguliavimo institucijomis.“
		<p>5. Siūlome įvertinti, ar pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų ir solidariai saugomų pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų ir jų grupių sąrašas (įvertinant pažeidžiamų vartotojų instituto reglamentavimą Elektros energetikos įstatyme) negalėtų būti nustatytas įstatymo lygmeniu (ta apimtimi, kiek Reglamento (ES) Nr. 2017/1938 2 str. 5 ir 6 p. nustatytas reguliavimas atskirų grupių (ne)įtraukimą palieka valstybės narės prerogatyvai).</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų ir solidariai saugomų pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų ir jų grupių sąrašo nustatymas projekto rengėjų yra sąmoningai priskirtas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos kompetencijai atsižvelgiant į šias aplinkybes. Vadovaudamasi Gamtinių dujų įstatymo 45 straipsnio 4 dalies 1 punktu ir Reglamento (ES) 2017/1938 (iki 2017 senojo Reglamento (ES) Nr. 994/2010) nuostatomis, Energetikos ministerija periodiškai atlieka gamtinių dujų tiekimo sutrikimų rizikos vertinimą. Šio išsamaus vertinimo turinys yra detalai nustatytas minėtuose reglamentuose ir, be kita ko, apima ir pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų ir solidariai saugomų pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų bei su jų grupių pasirinkimu susijusių aplinkybių vertinimą. Atsižvelgdama į gamtinių dujų tiekimo sutrikimų rizikos vertinimo rezultatus, Energetikos ministerija pagal galiojantį kompetencijų pasiskirstymą teikia pasiūlymus Vyriausybei dėl pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų nustatymo. Įstatymo projektu siūloma išlaikyti ir nekeisti Vyriausybei pavestos funkcijos nustatyti pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų ir papildomai solidariai saugomų pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų ir jų grupių sąrašo, paliekant galimybę lanksčiai reaguoti į dujų rinkos pasikeitimus ir gamtinių dujų tiekimo sutrikimų rizikos vertinimo rezultatus. Papildant galiojantį reguliavimą nustatytą Gamtinių dujų įstatymu yra siūloma numatyti, kad Vyriausybė, nustatydamą pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų ir solidariai saugomų pažeidžiamų gamtinių dujų vartotojų ir jų grupių sąrašą, turi vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2017/1938 2 straipsnio 5 ir 6 punktuose nustatytais reikalavimais</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad elektros energetikos sektorių ir gamtinių dujų sektorių pažeidžiamų vartotojų ES teisinis</p>

		reguliavimas iš esmės skiriasi. Elektros energetikos sektoriuje, kiek tai susiję su pažeidžiamais vartotojais, taikytinos trečiojo paketo 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB nuostatos, o gamtinių dujų sektoriuje be 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/73/EB, gamtinių dujų tiekimo saugumo, taip pat ir pažeidžiamų vartotojų, reguliavimas yra detalai nustatytas tiesioginio taikymo 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010.
	6. Keičiamo įstatymo 9 str. liktų neapibrėžta, kokiais atvejais Komisija tvirtintų viršutinę paslaugų kainų ribą, o kokiais atvejais viršutinę pajamų ribą.	Atsižvelgta iš dalies. Aiškinamasis raštas papildytas paaiškinant, kad 2017 m. kovo 16 d. Komisijos reglamente (ES) 2017/460, kuriuo nustatomas suderintos gamtinių dujų perdavimo tarifų struktūros tinklo kodeksas, nurodytos dvi gamtinių dujų sektoriaus reguliavimo alternatyvos (viršutinė kainų riba ir viršutinė pajamų riba), atitinkamai šias dvi galimybes siūloma nustatyti ir Gamtinių dujų įstatyme. VKEKK, kaip nacionalinė reguliavimo institucija, gali pasinaudoti įstatymų leidėjo suteikta diskrecijos teise ir numatyti, kada bus tvirtinama viršutinė kainų riba ir (ar) viršutinė pajamų riba. Išsami pajamų ar kainų ribų nustatymo tvarka turėtų būti įtvirtinama įgyvendinamuosiuose teisės aktuose, t. y. VKEKK metodikose. Toks reglamentavimas paliks galimybę VKEKK įvertinti reguliuojamų gamtinių dujų įmonių veiklos specifiką ir sumažinti administracinę naštą toms įmonėms, kur reguliuojamosios veiklos pajamos sudaro tik nedidelę dalį visų įmonės pajamų struktūroje ir yra gretutinė veikla palyginti su pagrindinėmis veiklomis.

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas

2018-07-20

Energetikos ministerijos
Teisės skyriaus vedėja

Ramunė Mikalauskienė

2018-07-18

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rasitime@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT1267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai

2018- - Nr.

Į 2018-05-06 Nr. (7.5-09)3-957

DĖL IŠVADOS LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1973 2, 5, 7, 9, 20, 31, 37, 38, 39, 45, 46, 47 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKĖITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO SEPTINTUOJU¹ SKIRSNIU ĮSTATYMO PROJEKTUI

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, išnagrinėjusi derinimui pateiktą Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 2, 5, 7, 9, 20, 31, 37, 38, 39, 45, 46, 47 straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo septyntuoju¹ skirsniu įstatymo projektą, teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Pastebėtina, kad siekiant įsteigti vieną bendrą, kelias valstybes apimančių rinką, reikalingas šios rinkos apimanų valstybių teisinio reguliavimo suderinamumas, grindžiamas abipusiško principu. Toks rezultatas galėtų būti pasiektas iš esmės tik tarptautinio reguliavimo atveju – t. y. arba Europos Sąjungos ar tarptautinės organizacijos nustatomo reguliavimo lygmeniu, arba tarptautinių sutarčių sudarymo atveju. Atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos lygmeniu šie klausimai nėra suregulmentuoti (remiantis aiškinamajame raše pateikta informacija), įstatymu nustatomas reguliavimas būtų tikslingas tik atitinkamas nuostatas įtvirtinus tarptautinėse sutartyse (įvertinant ir Tarptautinių sutarčių įstatymo 7 str. 1 d. nuostatas). Priešingu atveju siūlomos Gamtinių dujų įstatymo 39¹–39³ str. nuostatos liks tik deklaratyviosiomis ir, nesant (nenumatytas) analogiško reguliavimo susijusiose valstybėse, gali tik klaidinti ir sukelti klaidingus lūkesčius (pvz., Gamtinių dujų įstatymo 39¹ str. 4 d.). Kadangi keičiamo įstatymo nuostatos nebūtų (ir negalėtų būti) taikomos kitose valstybėse, jos negali ir reglamentuoti klausimų, susijusių su Lietuvos Respublikos jurisdikcijoje esančių subjektų veiklos vykdymu (ar teise vykdyti veiklą) užsienio valstybėse, ar nustatyti veiklos vykdymo tose valstybėse sąlygų, o siūlomas reguliavimo modelis turėtų būti nustatytas tarpvalstybiniu lygmeniu ir tik po to galėtų būti perkeltas į nacionalinę teisę.

2. Numatytas keičiamame įstatyme bendros gamtinių dujų rinkos zonos operatoriaus institutą, siūlome įvertinti, subjekto, vykdančio šią veiklą, licencijavimo klausimą. Keičiamo įstatymo 20 str. 1 d. šia apimtimi nėra keičiama, todėl ši veikla būtų nelicencijuojama (nors aiškinamajame rašte tokia išlyga nėra pagrindžiama), kai tuo tarpu iš esmės analogiška perdavimo sistemos operatorių veikla būtų licencijuojama.

3. Siūlome įvertinti, ar siūlomi pakeitimai neužkirs galimybės prekybai gamtinėmis dujomis Energijos išteklių rinkos įstatymo nustatyta tvarka. Šiuo aspektu siūlytume papildyti aiškinamajame rašte teikiamą informaciją apie šių pakeitimų tikslą ir poreikį. Taip

Atkurtai
Lietuvai

ISO 9001

reguliuojamų kainų viršutinės ribos (o ne reguliuojamų kainų ar pajamų viršutinės ribos), todėl nuostatos turėtų būti siejamos su pakeitimų įsigaliojimo metu nustatytų reguliuojamų kainų viršutinių ribų nustatymo periodo (5 metų) pabaiga ir naujų reguliuojamų kainų ar pajamų viršutinių ribų nustatymu.

15. Įvertinant tai, kad dalis įstatymo projekto nuostatų skirtos Reglamento (ES) Nr. 2017/460 įgyvendinimui, svarstyti, ar tai neturėtų atspindėti keičiamo įstatymo priede (darant atitinkamus priedo pakeitimus bei pateikiant Reglamento (ES) Nr. 2017/460 atitikties lentele).

16. Įvertinant tai, kad įstatymo projekto 8 str. turi tik vieną dalį, jos numeracija perteklinė.

17. Aiškinamajame rašte siūlome papildyti informaciją, pagrindžiančią gamtinių dujų rinkos operatoriaus sąvokos keitimą, bei informaciją, kuria remiantis daroma išvada, kad smulkiesiems nebuitiniams vartotojams neigiamų pasekmių nenumatoma dėl garantinio tiekimo jiems atsisakymo.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

**EUROPOS TEISĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 23-7A, LT-01402 Vilnius, tel. 8 706 63 687, faks. 8 706 63 679,
el. p. eid@eid.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188600362

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai	2018-05-	Nr.
	į 2018-05-16	Nr. (7.5-09)3-957

**IŠVADA LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1973
2, 5, 7, 9, 20, 31, 37, 38, 39 45, 46, 47 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKETIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO SEPTINTUOJU¹ SKIRSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO ATITIKTIES
EUROPOS SĄJUNGOS TEISEI**

Ivertinę Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 2, 5, 7, 9, 20, 31, 37, 38, 39 45, 46, 47 straipsnių ir priedo paketimo ir įstatymo papildymo septintuoju(1) skirsniu įstatymo projektą (toliau – Projektas) bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 2, 5, 7, 9, 20, 31, 37, 38, 39, 45, 46, 47 straipsnių ir priedo paketimo ir įstatymo papildymo septintuoju(1) skirsniu įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektą, teikiame pastabas.

Pirma, negalime tinkamai įvertinti Projekto septintojo¹ skirsnio, kadangi be konkrečios būsimo reguliavimo koncepcijos ir jos sprendinių neįmanoma įvertinti atitikties Direktyvai 2009/73/EB. Pavyzdžiui, kyla klausimai, ar būsimas reguliavimas užtikrins tinkamą bendrojo operatoriaus paskyrimo procedūrą bei ar nacionalinis reguliatorius turės pakankamai įgaliojimų vykdyti bendros gamtinių dujų rinkos priežiūros funkcijas, skirti baudas ir atlikti kitas funkcijas. Be to, dauguma Projekto nuostatų formuluojamos būsimoju laiku ir yra sąlyginės. Manytume, kad kartu su teisės akto projektu turėtų būti teikiama teisėkūros iniciatyvą paaiškinanti būsimo reguliavimo koncepcija. Be to, jei būsiamam bendros gamtinių dujų rinkos reguliavimui sukurti yra reikalingi tyrimai, jie turėtų būti nurodomi teisės akto projekto lydimuosiuose dokumentuose. Atsižvelgiami į tai, manome, kad Projektas neatitinka teisėkūros pagrindų taisyklių, nustatytų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme.

Antra, neprieštaraujame Projekto siūlymui atskirti reguliuojamas kainas nuo pajamų, tačiau atkreipiane dėmesį į tai, kad 2017 m. kovo 16 d. Komisijos reglamente (ES) 2017/460, kuriuo nustatomas suderintos gamtinių dujų perdavimo tarifų struktūros tinklo kodeksas, išskiriant reguliuojamos veiklos paslaugas nustatoma išsami sąvokų sistema. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatyme nėra nei tarifų, nei pajamų sąvokų apibrėžimų. Todėl manytume, kad siekiant aiškumo ir nuoseklumo, reikėtų šias sąvokas apibrėžti.

Trečia, nepritariame Projekto 6 straipsnio siūlomiems pakeitimams, kadangi jie nesuderinami su Direktyvos 2009/73/EB 22 straipsnio 1 dalimi, kuria reikalaujama, kad *kiekvienais metais* perdavimo sistemos operatoriai reguliavimu institucijai pateiktų dešimties metų tinklo plėtros planą. Taip pat prašome Projektą įtraukti į Reglamento (ES) 2017/1938 įgyvendinimo planą LINESIS.

Generalinio direktoriaus pavaduotojas

Karolis Dieninis

Ričard Dzikovič, tel. 8 706 68 082, el. p. ricard.dzikovic@etd.lt, etd@etd.lt;

VALSTYBINĖ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJA

Biudžetinė įstaiga, Verkių g. 25C-1, LT-08223 Vilnius, tel. (8 5) 213 5166, faks. (8 5) 213 5270, el. p. rasime@regula.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188706554

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai	2018-06-05	Nr. R2-(D)-1363
	į 2018-05-16	Nr. (7.5-09)3-957

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO PAKETIMO PROJEKTO

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija) 2018 m. gegužės 16 d. raštu Nr. (7.5-09)3-957 gavo Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo (toliau – Įstatymas) Nr. VIII-1973 2, 5, 7, 9, 20, 31, 37, 38, 39, 45, 46, 47 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo septyntuoju¹ skirsniu įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).

Komisija, pagal kompetenciją įvertinusi pateiktą Įstatymo projektą, teikia savo pastabas ir siūlymus.

1. Siekdami aiškumo, siūlome patikslinti Įstatymo projekto 1 straipsnio 3 dalimi keičiamo Įstatymo 2 straipsnio 6¹ dalį ir ją išdėstyti taip:

„6¹. Gamtinių dujų išleidimo taškas (toliau – išleidimo taškas) – vieta, kurioje baigiasi gamtinių dujų perdavimas **vieno perdavimo sistemos operatoriaus valdomoje sistemoje** ir gamtinės dujos ~~patiekiamos perduodamos~~ **perduodamos** į ~~gretimą~~ **kito perdavimo sistemos operatoriaus valdomą** perdavimo sistemą, požeminę gamtinių dujų saugyklą, skirstymo sistemą ar tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtą vartotojo sistemą. Jeigu skirstymo sistema su perdavimo sistema jungiasi keliuose perdavimo sistemos vietose, tai visos sujungimo vietos laikomos vienu sujungimo tašku.“

2. Siekdami aiškumo, siūlome patikslinti keičiamo Įstatymo 2 straipsnio 6² dalį ir ją išdėstyti taip:

„6². Gamtinių dujų įleidimo taškas (toliau – įleidimo taškas) – vieta, kurioje gamtinės dujos pristatomos **iš vieno perdavimo sistemos operatoriaus valdomos sistemos į kito perdavimo sistemos operatoriaus valdomą sistemą** į ~~perdavimo sistemą~~ **į gretimos perdavimo sistemos, SGD terminalo ar požeminės gamtinių dujų saugyklos ir kurioje prasideda gamtinių dujų perdavimas** per perdavimo sistemą.“

3. Atsižvelgdami į 2017 m. lapkričio 7 d. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 pakeitimo įstatymą, siūlome patikslinti keičiamo Įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir išdėstyti jį taip:

„1) vadovaudamasi skaidrumo kriterijais, poreikiu didinti energijos vartojimo efektyvumą, tiekimo saugumą, integruoti rinką, nustatyti ar patvirtinti perdavimo, skirstymo, laikymo ir ~~skystinimo~~ **SGD pakartotinio dujinimo** paslaugų kainų ar pajamų viršutinės ribas, jų skaičiavimo metodikas ir nustatyti ar patvirtinti konkrečias sistemos balansavimo ir buitinių vartotojų prijungimo prie tinklo paslaugų kainas;“.

4. Siekdami aiškumo, siūlome patikslinti keičiamo Įstatymo 9 straipsnio 8 dalį ir išdėstyti ją taip:

„8. Kol asmuo per Komisijos nurodytą protingą terminą įgyvendina šio straipsnio 4 dalyje nustatytus reikalavimus, Komisija turi teisę nustatyti laikiną tiekimo kainą ~~kainas ar pajamų viršutinę ribą~~, atsižvelgdama į tiesioginius ir netiesioginius sąnaudų vertinimo metodais gautus duomenis apie atitinkamas sąnaudas. Nustatydama laikiną tiekimo kainą ~~ar pajamų viršutinę ribą~~, Komisija lygina atitinkamų paslaugų kainų rodiklius, atsižvelgdama į kitų valstybių narių, panašaus išsivystymo

užsienio valstybių ir Lietuvos Respublikos praktika. Komisija, nustatydamą tiekimo kainą ~~ar pajamų viršutinę ribą~~, be šioje dalyje išvardytų kriterijų, vertina atitinkamų didmeninių ir mažmeninių kainų santykį.“

5. Siekdami keičiamo Įstatymo 9 straipsnio 15 dalies tikslumo, siūlome patikslinti ir išdėstyti ją taip:

„15. Reguluojamų kainų ar pajamų viršutinės ribos nustatomos penkerių metų reguliavimo periodui. Reguluojamų kainų ar pajamų viršutinės ribos Komisijos sprendimu kartą per metus gali būti koreguojamos pasikeitus infliacijos lygini, importuojamų (atgabenamų) gamtinių dujų kainoms, mokesčiams, gamtinių dujų kiekiui (**neatkoma pajamų viršutinių ribų nustatymo atveju**), gamtinių dujų imonių veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams, gamtinių dujų imonėms atlikus su Komisija suderintas investicijas, gamtinių dujų imonėms nukrypęs nuo Komisijos patvirtintose kainų ar pajamų viršutinių ribų skaičiavimo metodikoje nustatytų rodiklių. ~~Gamtinių dujų perdavimo kainų ar pajamų viršutinės ribos nustatomos įvertinus perdavimo sistemų operatorių intersteminio kompensavimo tvarka atliktą gamtinių dujų perdavimo veiklos pajamų paskirstymą. Gamtinių dujų perdavimo kainų ar pajamų viršutinės ribos nustatomos įvertinus gamtinių dujų perdavimo veiklos pajamų paskirstymą, atliktą pagal perdavimo sistemų operatorių intersteminio kompensavimo tvarką.~~ Gamtinių dujų kainų reguliavimo periodas gali būti keičiamas motyvuotu Komisijos sprendimu. Apie sprendimą dėl gamtinių dujų kainų reguliavimo periodo pakeitimo Komisija privalo informuoti Vyriausybę ar jos įgaliotą instituciją. Komisijos sprendimas dėl gamtinių dujų kainų reguliavimo periodo pakeitimo pradėdamas taikyti ne anksčiau kaip pasibaigus ankstesniajam gamtinių dujų kainų reguliavimo periodui.“

6. Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad energetikos imonės, besiverčiančios veikla, kurios kainos yra reguliuojamos, numatomas investicijas turi derinti su Komisija. Pažymime, kad šiuo metu Įstatymo 31 straipsnis perkelia 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/55/EB (toliau – Direktyva), 22 straipsnio nuostatą. Svarbu paminėti, kad Direktyvos 22 straipsnis yra taikomas tik tuo atveju, jeigu yra pasirenkamas nepriklausomo perdavimo operatoriaus veiklų atkrymo modelis, įtvirtintas Direktyvos 9 straipsnio 8 dalies b punkte. Lietuvoje buvo nuspręsta netaikyti Direktyvos 9 straipsnio 8 dalyje įtvirtintų išimčių ir buvo įgyvendintas Direktyvos 9 straipsnyje įtvirtintas visiško perdavimo sistemos operatoriaus nuosavybės atskrymo modelis. Atkreipiamė dėmesį, kad Europos energetikos reguliuotojų bendradarbiavimo agentūros (toliau – Agentūra) 2016 m. gruodžio 13 d. nuomonės Nr. 14/2016¹ (toliau – Agentūros nuomonė) 13 lape pažymima, kad nepriklausomo perdavimo operatoriaus veiklų atkrymo modelio atveju nacionaliniai tinklo plėtros planai turėtų būti rengiami vadovaujantis Direktyvos 22 straipsnyje nustatyta tvarka, o kitiems veiklų atskrymo modeliams Direktyvoje nėra įtvirtintų specifinių reikalavimų.

Agentūros nuomonės 15 puslapyje nurodoma, kad nacionalinių reguliavimo institucijų vaidmuo turi būti stiprinamas, kiek tai susiję su nacionalinių tinklo plėtros planų priežiūra, nepaisant to, koks veiklos atskrymo modelis pasirinktas, suteikiant nacionalinėms reguliavimo institucijoms pakankamus įgaliojimus ir resursus vykdant tarpvalstybinių projektų ir projektų, galinčių turėti tarpvalstybinį poveikį, priežiūrą, atsižvelgiant į tai, kad nacionalinės reguliavimo institucijos atlieka svarbų vaidmenį dėl 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, įgyvendinimo. Direktyvos 41 straipsnio 1 dalies g punkte įtvirtinta, kad nacionalinės reguliavimo institucijos pareiga yra: „*siekti perdavimo sistemos operatorių investicijų planus ir savo metinėje ataskaitoje juos įvertinti atsižvelgiant į tai, ar jie atitinka visos Bendrijos tinklo plėtros planą, nurodytą Reglamento (EB) Nr. 715/2009 8 straipsnio 3 dalies b punkte, į toki vertinimą gali būti įtrauktos ir rekomendacijos iš dalies keisti tuos investicijų planus.*“ Ši Direktyvos

¹ https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Opinions/Opinions/ACER%20Opinion%2014-2016.pdf

nuostata yra perkelta į Įstatymo 31 straipsnį: „<...> Komisija atlieka dešimties metų tinklo plėtos plano įgyvendinimo stebėseną, jos vertinimą ir paskelbia gautus rezultatus. <...>“. Komisija, atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siekdama užtikrinti Direktivos tikslų įgyvendinimą bei mažinti perdavimo sistemos operatoriaus patiriamą administracinę našta, siūlo numatyti, kad dešimties metų tinklo plėtos planas turėtų būti rengiamas vadovaujantis Komisijos patvirtinta tvarka, kurioje, atsižvelgiant į situaciją rinkoje ir geriausią Europos šalyse egzistuojančią praktiką, būtų numatyta lanksti plano derinimo procedūra, jo teikimo periodiskumas ir reikalavimai planui. Atitinkamai siūlome pakeisti Įstatymo 31 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„31 straipsnis. Perdavimo sistemos operatoriaus vykdoma tinklo plėtra ir įgaliojimai priimti sprendimus dėl investavimo

„1. **Perdavimo sistemos operatorius Komisijai pateikia derinti dešimties metų tinklo plėtos planą Komisijos nustatyta tvarka ir sąlygomis**

Kiekvienais metais perdavimo sistemos operatorius, pasikonsultavęs su suinteresuotaisiais subjektais, Komisijai pateikia dešimties metų tinklo plėtos planą, kuris yra grindžiamas esama ir numatoma pasiūla bei paklausa. Tinklo plėtos plane nurodomos veiksmingos priemonės, skirtos sistemos pajėgumų pakankumui ir tiekimo saugumui užtikrinti:

2. Dešimties metų tinklo plėtos plane:

- 1) rinkos dalyviams nurodoma svarbiausia perdavimo infrastruktūra, kurią reikia sukurti ar atnaujinti per artimiausius dešimt metų;
- 2) nurodomos visos investicijos, dėl kurių jau priimtas sprendimas, ir nustatomos naujos investicijos, kurias reikės atlikti per artimiausius trejus metus;
- 3) nustatomas visų investicinių projektų terminas.

3. Rengdamas dešimties metų tinklo plėtos planą, perdavimo sistemos operatorius daro pagrįstas prielaidas apie gamtinių dujų gavybės, tiekimą, vartojimą ir mainų su kitomis šalimis raidą, atsižvelgdamas į regioniniams kelių valstybių narių ir visos Europos Sąjungos tinklams skirtus investicijų planus, taip pat laikymo ir SGD sistemai skirtus investicijų planus.

4. Komisija dėl dešimties metų tinklo plėtos plano viešai konsultuojasi su visais esamais ar potencialiais sistemos naudotojais ir paskelbia konsultavimosi rezultatus.

2.5. Komisija išnagrinėja, ar dešimties metų tinklo plėtos plane atsižvelgta į visus investavimo poreikius, kurie buvo nustatyti konsultavimosi metu, ir ar šis planas suderinamas su Europos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtos planu. Jeigu iškyla abejonių dėl suderinamumo su Europos Sąjungos tinklo plėtos planu, Komisija konsultuojasi su Agentūra. Komisijos prašymu perdavimo sistemos operatorius privalo iš dalies pakeisti savo dešimties metų tinklo plėtos planą, jeigu jame neatsižvelgta į visus investavimo poreikius, kurie buvo nustatyti konsultavimosi metu, arba jeigu dešimties metų tinklo plėtos planas nesuderinamas su Europos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtos planu, arba jeigu plėtos planas jis neatitinka šio straipsnio 2 dalyje Komisijos nustatytų reikalavimų tinklo plėtos planui plano turinio reikalavimų.

3. 6. Komisija atlieka dešimties metų tinklo plėtos plano įgyvendinimo stebėseną, jos vertinimą ir paskelbia gautus rezultatus. Dešimties metų tinklo plėtos plano nevykdančių perdavimo sistemos operatorių Komisija įpareigoja vykdyti dešimties metų tinklo plėtos planą ir gali skirti sankcijas Energetikos įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis.

4. 7. Tuo atveju, kai perdavimo sistemos operatorius dėl kelių ne nuo jo priklausančių svarbių priežasčių neatlieka investicijos, kuri pagal dešimties metų tinklo plėtos planą turėjo būti atlikta per artimiausius trejus metus, Komisija privalo imtis bent vienos iš toliau nurodytų priemonių tam, kad tokia investicija būtų atlikta, jeigu tokia investicija vis dar yra svarbi, atsižvelgdama į naujausią dešimties metų tinklo plėtos planą:

- 1) reikalauti, kad perdavimo sistemos operatorius atliktų investiciją;
- 2) dėl investicijos organizuoti konkursą, kuriame galėtų dalyvauti bet kurie investuotojai;
- 3) įpareigoti perdavimo sistemos operatorių priimti sprendimą padidinti turimą kapitalą siekiant finansuoti reikiamas investicijas ir sudaryti sąlygas nepriklausomiems investuotojams dalyvauti kapitale.“

7. Siūlome perdavimo sistemos operatoriui taikomą praktiką, dėl dešimties metų plėtos plano derinimo, jo teikimo periodiškumo ir reikalavimų, analogiškai taikyti ir skirstymo sistemos operatoriui, atitinkamai tikslinant Įstatymo 37¹ straipsnį, susijusį su skirstymo sistemos operatoriaus tinklo plėtos planu, atsižvelgiant į Komisijos 31 straipsnio pakeitimo siūlymą ir jį išdėstant taip:

„37¹ straipsnis. Skirstymo sistemos operatoriaus vykdoma tinklo plėta“

„1. Skirstymo sistemos operatorius, aptarnaujantis daugiau negu 100 000 vartotojų, iki kiekvienų metų liepos 1 dienos parengia ir savo interneto svetainėje paskelbia dešimties metų tinklo plėtos, atnaujinimo, modernizavimo ir investicijų planą (toliau – investicijų planas). Prieš investicijų plano paskelbimą skirstymo sistemos operatorius viešai konsultuojasi su kompetentingomis valstybės institucijomis ir kitomis suinteresuotomis šalimis. Investicijų plane, be kita ko, nurodomos veiksmingos priemonės, skirtos tiekimo saugumui, patikimumui ir teikiamų paslaugų kokybei užtikrinti. Komisijai pateikia derinti tinklo plėtos planą Komisijos nustatyta tvarka ir sąlygomis.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytame investicijų plane, grindžiamame sistemos patikimumu, esama ir numatoma gamtinių dujų pasiūla ir paklausa gamtinių dujų sektoriuje, šio įstatymo reikalavimais, gamtinių dujų patikimumu, leistinu įrangos tarnavimo amžiumi bei išmaniųjų tinklų ir išmaniųjų apskaitos sistemų plėtos galimais ir reikalingais, nurodoma:

1) skirstymo sistemų infrastruktūra, kurią planuojama įrengti ar atnaujinti per planuojamą dešimties metų laikotarpį;

2) metinė investicijų į skirstymo sistemų infrastruktūrą apimtis per planuojamą dešimties metų laikotarpį;

3) numatomi lėšų investicijoms per planuojamą dešimties metų laikotarpį finansuoti šaltiniai; 3. Rengdamas investicijų planą, skirstymo sistemos operatorius įvertina gamtinių dujų gamybos, tiekimo ir vartojimo tendencijas, atsižvelgdamas į valstybės politikos kryptis, pagrįstas gamtinių dujų sektoriaus veiklos valstybinio valdymo bendraisiais principais.

2. 4. Komisija turi teisę kreiptis į skirstymo sistemos operatorių su prašymu pateikti papildomą informaciją apie investicijų planą, informaciją apie praėjusiais metais padarytas investicijas ir (arba) paaiškinimus dėl neatliktų investicijų pagal investicijų planą.

3. 5. Kai skirstymo sistemos operatorius neatlieka investicijų plane numatytų investicijų, kurios taip pat yra numatytos Vyriausybės nutarimuose, Komisija įpareigoja skirstymo sistemos operatorių atlikti atitinkamas investicijas. Kai Komisija pasinaudoja šioje dalyje nurodytais įgaliojimais, teisės aktų nustatyta tvarka skirstymo sistemos operatoriaus paslaugos ir susijusių paslaugų kainodaros tikslais įvertinamos atitinkamų investicijų sąnaudos.“

8. Remdamiesi Naujų perdavimo ar skirstymo sistemų nedujofikuotoje teritorijoje įrengimo, naujų vartotojų gamtinių dujų sistemų prijungimo prie perdavimo ar skirstymo sistemų ir vartotojų gamtinių dujų sistemų įrengimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 1-261, numatytais kriterijais, siūlome koreguoti Įstatymo projekto 7 straipsnį, tikslinant Įstatymo 37 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstant taip:

„3. Naujas perdavimo ar skirstymo sistemos nedujofikuotoje teritorijoje turi teisę įrengti asmenys, įgiję šią teisę konkurso būdu. Konkurso metu asmenys Komisijai pateikia rinkos tyrimų, įvertinančių dujų naudojimo dešimties metų laikotarpiu prognozes nedujofikuotoje teritorijoje, rezultatus ir naujų perdavimo ar skirstymo sistemų nedujofikuotoje teritorijoje investicijų projektus. Konkurso metu geriausias pasiūlymas išrenkamas vadovaujantis šiais kriterijais: gamtinių dujų transportavimo kainos ar pajamų viršutinė riba nedujofikuotos teritorijos vartotojams; numatytu paskirstyti dujų kiekiu; investicijų mastu pagal numatomų pastatyti dujotiekio tinklų ilgį bei atsižvelgus į tiekimo patikimumo, reguliarumo, kokybės, vartotojų apsaugos reikalavimus. Sprendimą leisti įrengti naujas sistemas priima Komisija, vadovaudamasi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintomis naujų sistemų nedujofikuotoje (naujai dujofikuojamoje) teritorijoje įrengimo tvarkos taisyklėmis. Komisijos sprendimas leisti įrengti naujas perdavimo ar skirstymo sistemas yra privaloma sąlyga išduodant leidimą statyti šiuos objektus Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nustatyta tvarka.“

9. Įstatymo projekto 10 straipsnyje numatomo įtvirtinti Įstatyme 39¹ straipsnio 5 dalyje numatyti minimalūs reikalavimai, taikomi juridiniam asmeniui, vykdančiam bendros rinkos zonos operatoriaus veiklą. Atkreipiame dėmesį, kad Suomijos Respublikoje iki 2020 m. yra numatyta taikyti Direktyvos išimtį veiklų atskyrimui. Atsižvelgdami į tai, kad bendros rinkos zonos operatoriuje potencialiai galėtų dirbti darbuotojai, tuo pačiu metu dirbdami vertikalios integracijos Suomijos gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriuje, yra reikalinga numatyti bendros rinkos zonos operatoriaus licencijavimo tvarką. Direktyvos 7 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos sąlygos vykdanč regioninį bendradarbiavimą, kur nurodyta, kad „4. Jei vertikalios integracijos perdavimo sistemos operatoriai dalyvauja tokiame (regioniniame – *red. pastaba*) bendradarbiavimui vykdyti įsteigtos bendros įmonės veikloje, bendra įmonė nustato ir įgyvendina atitikties programą, kurioje nustatomos priemonės, kurias reikia taikyti siekiant užtikrinti, kad būtų išvengta diskriminacinio bei antikonkurencinio elgesio. Toje atitikties programoje nustatomos konkretios darbuotojų pareigos šiam tikslui, t. y. išvengti diskriminacinio bei antikonkurencinio elgesio, pasiekti. Ją tvirtina Agentūra. Programos laikymąsi nepriklausomai siebi vertikalios integracijos perdavimo sistemos operatorių už atitikties programos priežiūrą atskirinti pareigūnai“. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome papildyti Įstatymo projekto 10 straipsnyje numatomo įtvirtinti 39¹ straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Juridinis asmuo, vykdamas bendros rinkos zonos operatoriaus veiklą, privalo atitikti šiuos minimalius reikalavimus:

1) turėti susitarimą su perdavimo sistemos operatoriais, nustatanį bendros rinkos zonos operatoriaus ir perdavimo sistemos operatoriaus tarpusavio santykius ir veiklos vykdymo pradžią;

2) nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti technines priemones, skirtas prisijungti prie perdavimo sistemos operatoriaus ir (ar) kitų bendros rinkos zonoje veikiančių perdavimo sistemos operatorių informacinio komplekso;

3) nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti ryšio priemones, reikalingas pranešimams iš rinkos dalyvių gauti ir jiems siųsti, ir programinę įrangą, kurios reikia balansavimo veiklai vykdyti;

4) būti licencijuojamas atitinkamos valstybės narės, kurioje yra įsteigtas, numatyta tvarka.“

10. Įstatymo 38 straipsnio 2 dalyje siūloma įtvirtinti, kad biržos operatoriaus veikloje patiriamoms gamtinių dujų biržos prekybos Lietuvoje administravimo ir susijusioms sąnaudoms ir veiklos grąžai padengti Komisija nustato leistiną pajamų lygmenį.

Komisija atkreipia dėmesį, kad siūlomas gamtinių dujų biržos operatoriaus kainodaros reguliavimas didina administracinę našta Komisijai ir gamtinių dujų biržos operatoriumi, neindikuojant aiškių tokio reguliavimo griežtinimo tikslų ir sukuriamos papildomos naudos rinkos dalyviams. Patvirtinus siūlomą Įstatymo 38 straipsnio 2 dalies paketimą, Komisija turėtų nustatyti pajamų lygį, o vėliau užtikrinti gamtinių dujų biržoje taikomų įmokų / įkainių nustatymo skaidrumą ir išvengti kryžminio subsidijavimo, diferencijuojant įkainių dydžius. Atitinkamai gamtinių dujų biržos operatorius turėtų teikti išsamią informaciją pajamų lygiui nustatyti, diferencijuoti ir pagrįsti konkrečius įkainius. Toks sprendimas pajamų lygio ir įkainių tvirtinimo procesą padarys gerokai sudėtingesnį ir ilgesnį laike lyginant su dabar esančia situacija, be to, nesuteiks galimybės greitai reaguoti į rinkos poreikius, atspindėti jos pokyčius, nustatant gamtinių dujų biržos įkainius. Pažymėtina, kad savo esme biržos operatoriaus veikla yra konkurencinė, todėl biržos įkainių reguliavimas neturėtų būti griežtinamas. Sukūrus regioninę gamtinių dujų rinką, padidėjus likvidumui gamtinių dujų biržoje, Komisija siūlytų įvertinti galimybę atsisakyti gamtinių dujų biržos operatoriaus įkainių derinimo procedūros, kadangi išsivysčiusiose gamtinių dujų rinkose ir elektros energetikos sektoriuose biržų įkainiai dažniausiai nėra derinami su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis. Taip pat šiuo metu gamtinių dujų biržos operatorius UAB „GET Baltic“ turi prekybos aikštelės ne tik Lietuvoje, bet ir Latvijoje bei Estijoje, todėl sąnaudos, susijusios su biržos operatoriaus veikla, turėtų būti vertinamos kompleksiskai, neapsiribojant Lietuvos teritorija. Komisija, įvertinusi tai, kas išdėstyta, siūlo vadovautis esama praktika bei atsisakyti Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 38 straipsnio 2 dalies paketimo, išdėstant ją taip:

~~„2. Biržos operatoriaus veikloje patiriamoms gamtinių dujų biržos prekybos Lietuvoje administravimo ir susijusioms sąnaudoms ir veiklos gręžai padengti Komisija nustato teistą pajamų lygmenį biržos operatorius, suderinęs su Komisija, nustato prekybos gamtinių dujų biržoje imamas Biržos operatoriaus veikloje patiriamoms gamtinių dujų biržos administravimo ir susijusioms sąnaudoms padengti biržos operatorius, suderinęs su Komisija, nustato prekybos gamtinių dujų biržoje įmokas.“~~

11. Siūlome pakeisti Įstatymo projekto 15 straipsnio, numatančio Įstatymo įsigaliojimo, įgyvendinimo ir taikymo sąlygas, 1 dalį, minėtą straipsnį papildyti nauja 3 dalimi ir straipsnį išdėstyti taip:

„15 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio įstatymo 4 straipsnio 5 dalį ir šio straipsnio 4 dalį, įsigalioja 2018 m. rugsėjo 1 d.

2. Šio įstatymo 4 straipsnio 4 ir 5 dalies nuostatos, kuriomis keičiama Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnio 15 ir 16 dalis, taikomos nuo gamtinių dujų įmonių reguliuojamų kainų ar pajamų viršutinių ribų naujo reguliavimo periodo pradžios.

3. Rinkos operatoriaus licencijos, kurios išduotos ir kurių galiojimas nepanaikintas iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, laikomos biržos operatoriaus licencijomis ir ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos paskelbiamos Licencijų informacinėje sistemoje ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos interneto svetainėje.

34. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamusius teisės aktus.“

12. Atsižvelgdami į tai, kad skirtingose valstybės narėse yra taikoma skirtinga perdavimo sistemos operatorių tinklo kodeksų (naudojimosi ir balansavimo taisyklių) derinimo ar tvirtinimo procedūra, siūlome Įstatymo projekto 10 straipsnyje numatomo įtvirtinti Įstatyme 39¹ straipsnio 2 dalį išdėstyti taip:

„2. Bendrą gamtinių dujų balansavimo zoną sudaro kelių valstybių narių perdavimo sistemos operatorių veiklos teritorijoje esanti gamtinių dujų įleidimo–išleidimo taškų sistema, kurioje taikomas vienodas perdavimo sistemos balansavimo režimas pagal šių operatorių parengtas ir jų veiklos teritorijų nacionalinių reguliavimo institucijų patvirtintas bendras gamtinių dujų sistemos balansavimo taisyklės bendras gamtinių dujų sistemos balansavimo taisyklės. Šias taisykles tvirtina Komisija, bendradarbiaudama su kitų valstybių narių nacionalinėmis reguliavimo institucijomis.“

13. Siūlome Įstatymo projekto 10 straipsnyje numatomo įtvirtinti Įstatymo 39¹ straipsnio 4 dalį išdėstyti taip:

„4. Teisę vykdyti bendros rinkos zonos operatoriaus veiklą turi juridinis asmuo, kurį įsteigia ir nuosavybės teise valdo bendros rinkos zonoje veikiantys perdavimo sistemos operatoriai ir kuris atitinka šio straipsnio 5 dalyje nustatytus reikalavimus.“

14. Įstatymo projekto 39² straipsnio 2 dalis numato, kad perdavimo paslaugų kainodaros modelis, pagal kurį paskirstomos perdavimo sistemos operatoriaus (-ių) pajamos įleidimo ir išleidimo taškams, ir perdavimo sistemų operatorių intersisteminio kompensavimo mechanizmo tvarka, jeigu ji bus taikoma, turi atitikti šio straipsnio 2 dalyje įtvirtintas sąlygas. Viena iš minėtoje dalyje numatytų sąlygų yra teikti ekonominę naudą šalies vartotojams. Įstatymo projekto 39² straipsnio 4 dalis numato pareigą Komisijai, bendradarbiaujant su kitų šalių valstybinių narių nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, užtikrinti 39² straipsnio 2 dalyje numatytas sąlygas, t. y. užtikrinti ekonominę naudą šalies vartotojams. Pažymėtina, kad 2017 m. kovo 16 d. Europos Komisijos Reglamentas (ES) Nr. 2017/460, kuriuo nustatomas suderintos gamtinių dujų perdavimo tarifų struktūros tinklo kodeksas, įtvirtina pagrindinius principus, užtikrinančius, kad tarp bendros įleidimo–išleidimo taškų sistemos naudotojų nebūtų diskriminavimo ir kryžminio subsidijavimo. Akcentuotina, kad faktinis Baltijos ir Suomijos gamtinių dujų regiono ekonominės naudos įvertinimas gali būti atliekamas tik po bendros rinkos sukūrimo, todėl Komisija, kaip reguliavimo institucija, priimdama sprendimus dėl Baltijos-Suomijos rinkos bendros perdavimo sistemos operatorių kainodaros, galėtų tik preliminariai įvertinti, ar toks sprendimas teikia ekonominę naudą šalies vartotojams, tačiau

tokio preliminarus galimos / laukiamos ekonominės naudos įvertinimo rezultatai gali būti tik teoriniai / planuojami ir nebūtinai atitinkantis faktinį rezultatą. Taip pat Komisija pažymi, kad regioninės rinkos vystymasis bei gamtinių dujų perdavimo paslaugų kainodaros modelio kūrimas buvo inicijuotas 2015 m. sausio 14 d. Baltijos šalių ministrų pasirašytu sprendimu. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija siūlo atsisakyti Įstatymo 39² straipsnio 2 dalies 1 punkto, keičiamo Įstatymo 39² straipsnio 2 dalį išdėstant taip:

„2. Perdavimo paslaugų kainodaros modelis, pagal kurį paskirstomos perdavimo sistemos operatoriaus (-ių) pajamos ~~viršutinės ribos~~ įleidimo ir išleidimo taškams, ir perdavimo sistemų operatorių intersisteminio kompensavimo tvarka, jeigu ji taikoma, turi:

1) ~~teikti ekonominę naudą šalies vartotojams;~~

2) užtikrinti kiekvienam iš perdavimo sistemos operatorių nacionalinių reguliavimo institucijų nustatytas pajamų arba kainų viršutinės ribas;

3) užtikrinti, kad tarp bendros įleidimo–išleidimo taškų sistemos naudotojų nebūtų diskriminavimo ir kryžminio subsidijavimo ir atitikti kitus Europos Komisijos reglamentu nustatytus suderintos gamtinių dujų perdavimo tarifų struktūros tinklo kodekso principus;

4) būti suderinti su Komisija.“

15. Siekdami aiškumo, siūlome patikslinti Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo 2 straipsnio 57 dalį ir ją išdėstyti taip:

„57. Prekyba gamtinėmis dujomis gamtinių dujų biržoje (toliau – prekyba gamtinių dujų biržoje) – gamtinių dujų įsigijimas ir (arba) pardavimas gamtinių dujų biržoje pagal **biržos operatoriaus** prekybos gamtinių dujų biržoje reglamento nustatytas taisykles ir sąlygas.“

Komisijos pirmininkė

Inga Žilienė

M. Vorobjova, tel. (8 5) 250 6183, el. p. marta.vorobjova@regula.lt

I. Kazakevičius, tel. (8 5) 250 6183, el. p. ignas.kazakevicius@regula.lt

